

คู่มืออาสาสมัครสาธารณสุข เรื่อง โรคไข้เลือดออก

สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

กระแสพระราชดำรัส
“โครงการปราบยุงลายคั้งค้างมานานแล้ว
และอันตรายยังมีอยู่มาก
อยากให้ปราบปรามอย่างจริงจัง
อันตรายจากโรคไข้เลือดออกจะได้ออกไปหมดเลย”

พระราชทาน ณ พระราชวังไกลกังวล

หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๒

The first part of the paper discusses the importance of the research and the objectives of the study. It highlights the need for a comprehensive understanding of the subject matter and the role of the researcher in this process. The second part of the paper presents the methodology used in the study, including the data collection methods and the analysis techniques. The third part of the paper discusses the results of the study and the conclusions drawn from the findings. The final part of the paper provides a summary of the key points and offers suggestions for future research.

The research was conducted in a systematic and rigorous manner, following the principles of scientific inquiry. The data was collected from a variety of sources, including interviews, surveys, and archival records. The analysis was conducted using a range of statistical and qualitative methods, ensuring the reliability and validity of the findings.

The results of the study indicate that there is a significant relationship between the variables under investigation. This finding is consistent with previous research in the field and provides new insights into the complex nature of the phenomenon being studied.

In conclusion, the study has provided a detailed and thorough examination of the subject matter. The findings have important implications for both theory and practice, and the research has contributed to the existing knowledge in the field.

คำนำ

การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เป็นงานสำคัญที่ต้องการความร่วมมืออย่างกว้างขวางจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ และเอกชน เนื่องจากกิจกรรมสำคัญๆ ในงานนี้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไปกรมควบคุมโรคได้จัดทำหนังสือการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนขึ้น โดยประสานกับศูนย์ฝึกอบรมพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานภาคเหนือจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแกนหลักในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในแต่ละภาคทั่วประเทศและนำมาพัฒนาเป็นคู่มือ เพื่อให้ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครซึ่งเป็นแกนนำในชุมชนใช้ประโยชน์ในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกให้ประชาชนได้ตระหนักในปัญหาและความสำคัญของโรค เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในครัวเรือน และชุมชน กำจัดและควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายโดยวิธีการง่ายๆ ด้วยภูมิปัญญาของชุมชนเอง ตลอดจนสามารถดูแลผู้ป่วยอย่างถูกต้อง

กระทรวงสาธารณสุข หวังว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการขยายผลทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกำจัดและควบคุมยุงลายอย่างทั่วถึง ส่งผลให้การแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกลดลงต่อไป

ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนในการทำให้คู่มือเล่มนี้สำเร็จขึ้น

เด็กตายได้... ผู้ใหญ่ก็ตายได้

ถ้าประมาทเรื่องยุงลาย

ยุงเป็นภัยต่อมนุษย์ทั้งในเมืองและชนบทโดยเฉพาะ**ยุงลาย**ที่นำโรคไข้เลือดออก ซึ่งเมื่อก่อนมักจะเป็นเฉพาะกลุ่มเด็ก แต่เดี๋ยวนี้เป็นกันได้ทั้งคนแก่ หนุ่มสาว เด็ก และเป็นได้ตลอดปี ถ้าหากติดเชื้อไข้เลือดออกซ้ำเป็นครั้งที่ 2 ที่ 3 จะมีอาการรุนแรงและมี**โอกาสตายได้**

เสือ...ยังแพ้...ยุง!

...นอนอยู่ในบ้านอาจ**ตายได้**...

“**น้อย** อายุ 5 ปี ตามพ่อแม่ไปทำงานรับจ้างในตัวเมือง เมื่อหมดงาน พ่อแม่จึงพาน้อยกลับบ้าน อาทิตย์ต่อมา น้อย เป็นไข้สูง ติดต่อกัน 2 วัน **แม่คิดว่าน้อยเป็นไข้ธรรมดา** จึง ไปซื้อยาแก้ไข้จากร้านขายของชำในหมู่บ้านมาให้กิน แต่ไข้ยังไม่ลดจนกระทั่ง **มีอาการกระสับกระส่าย และชัก** แม่จึง พาน้อยไปรพ.นัดน้ำมนต์แต่น้อยกลับ **ตัวเย็น ชีพลง และมี เลือดกำเดาไหล** แม่ตกใจรีบพาไปหาหมอ แต่หมอบอกว่า มาช้าเกินไป น้อยเป็นไข้เลือดออกขั้นรุนแรง หมอช่วยชีวิตไม่ได้”

พ่อแม่ น้ำ อา
ยังคิดถึงน้อยอยู่เสมอ
โธ่ ไม่น่าเลย ไม่น่าเชื่อจริงๆ เลว

“มิตร อยู่ในวัยทำงาน ร่างกายแข็งแรง มีเมียมีลูกอายุ 2 ขวบ กำลังน่ารัก เพื่อนฝูง ญาติๆ ไม่เคยคิดว่าจะจบชีวิตลงด้วยไข้เลือดออก เพราะ**มิตรเคยเป็นโรคไข้เลือดออกมาแล้ว**เมื่อตอนเด็กแต่รักษาหาย เพื่อนๆ และเมียก็เชื่อว่าถ้าเคยเป็นโรคไข้เลือดออกแล้ว จะไม่เป็นอีก และคิดว่าเป็นเฉพาะเด็ก **แต่นั้นเป็นความคิดที่ผิดมาก** เพราะเมื่อมิตรเป็นไข้เลือดออกครั้งนี้ กลับทำให้มีอาการรุนแรงมากและทำให้เขาเสียชีวิตลงอย่างน่าเสียดาย”

แล้วนี่ ลูก เมีย
จะอยู่กันอย่างไรต่อไป ??

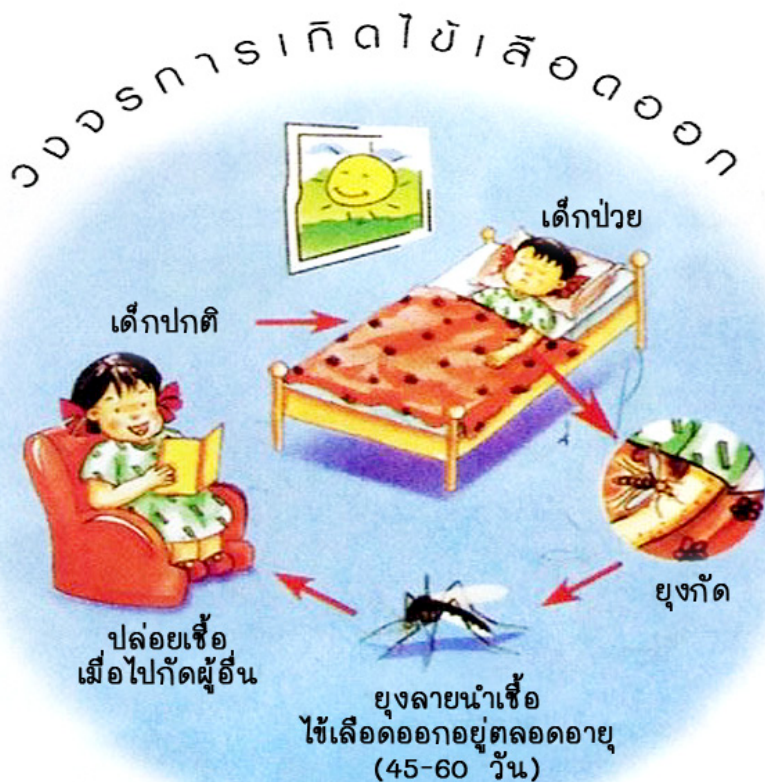

โรคไข้เลือดออก คืออะไร

โรคไข้เลือดออก คือ **โรคติดต่ออันตราย มียุงลาย** เป็นตัวนำโรค โดยยุงลายไปกัดคนที่มีเชื้อโรคไข้เลือดออก แล้วไปกัดคนอื่นอีกต่อหนึ่ง

ทั้งเด็กและผู้ใหญ่เป็นได้ทุกคน **เป็นแล้วเป็นอีกได้** เป็นซ้ำครั้งต่อมา มี**โอกาสตายง่าย**

เราต้องช่วยกัน **กำจัดลูกน้ำยุงลาย** เพื่อไม่ให้พวกเราทุกคนต้อง**สูญเสียชีวิต เงินทอง** จากการป่วยเป็นไข้เลือดออก

อาการ

ผู้ป่วยไข้เลือดออก จะมีไข้สูง ไม่ลด 2-7 วัน ปวดหัว คลื่นไส้ บางคนจะปวดท้อง แน่นท้อง

อาการสำคัญที่แตกต่างจากไข้หวัด คือ **ไม่มีน้ำมูกหรือ ไอ แต่จะปวดหัว และปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อมาก**

หลังจากมีไข้ **2-3 วัน** มักจะมีจุดแดงที่ผิวหนังอาจ มีเลือดกำเดาออก เลือดออกตามไรฟัน อาเจียนเป็นเลือด หรือถ่ายอุจจาระสีดํา ในระยะนี้ บางคนจะช็อก ตัวเย็น กระ สับกระส่าย ซึมลง หรือหมดสติ **และอาจตายได้**

สงสัยว่าเป็นโรคไข้เลือดออก จะอย่างไร

- **ถ้าเป็นไข้ธรรมดา** ให้ใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดตัว กินยาพาราเซตามอลเท่านั้น ห้ามกินยาอย่างอื่น ให้ดื่มน้ำตาลเกลือแร่หรือน้ำผลไม้บ่อยๆ สัก 2–3 วัน จะหายไข้ได้

- **ถ้าไข้ไม่ลด**

ให้สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก

ให้รีบนำผู้ป่วยไปพบแพทย์

หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใกล้บ้าน

เพื่อรับการรักษาที่ถูกต้องต่อไป

แหล่งแพร่เชื้อโรคไข้เลือดออก

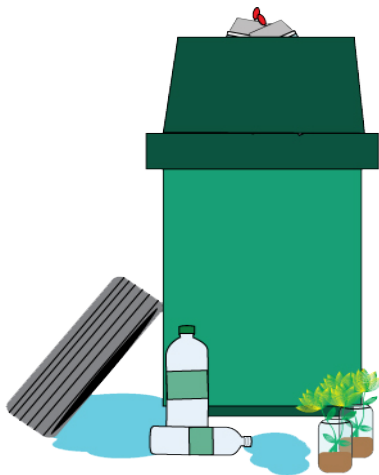
1. มีผู้ป่วยอยู่ในชุมชน
2. มีคนไปรับเชื้อมาจากที่อื่น มาแพร่เชื้อในชุมชน

สิ่งที่คุณคาดไม่ถึง

- ลูกน้ำกลายเป็นยุงลาย ภายใน 7 วัน
- ยุงลายมีชีวิตอยู่ได้ 45 วัน บินหากินได้ไกลถึง 100 เมตร นำเชื้อโรคมาสู่คนได้ **ทุกคนที่มันกัด**
- ใช้เลือดออก **เป็นได้ตลอดปี เพราะแหล่งเพาะลูกน้ำพบได้ตลอดปี**
- คนที่ป่วยเป็นไข้เลือดออก **เป็นแล้วเป็นอีกได้** ถ้าเป็นซ้ำ อาจทำให้อาการ รุนแรง **ตายได้**
- **ผู้ใหญ่**เป็นไข้เลือดออก **มักมีอาการรุนแรง** และมีโอกาส**ตายมากกว่าเด็ก**

อย่าปล่อยให้ลูกน้ำ
...ลอบนวล!!!

ยุงลาย มาจากไหน ➡ มาจาก **ลูกน้ำยุงลาย**
ลูกน้ำยุงลาย มันอยู่ที่ไหน ➡ **อยู่ในภาชนะที่มีน้ำขัง**

ต้องทำลาย ต้องทำลาย

แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

“การป้องกันนั้นง่าย ๆ ต้องไม่ให้ยุงลายเกิด”
ทำลายแหล่งเพาะยุงลาย...ทุกชนิด

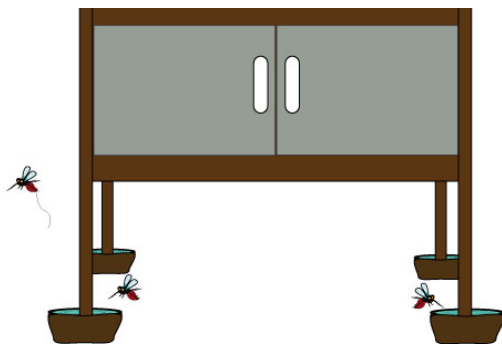
แหล่งเพาะลูกน้ำยุงลาย อยู่ที่ไหน? ทำให้หมดไปได้อย่างไร

1. ที่บ้านเราเอง ต้องทำลายแหล่งเพาะลูกน้ำยุงลาย

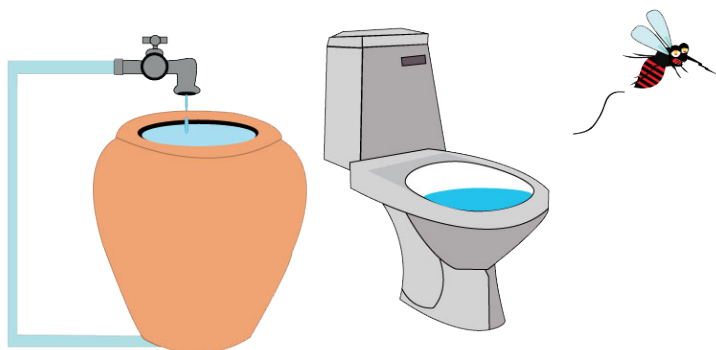
* โอ่งน้ำ ต้องมีผ้ามุ้งมิดปากโอ่ง ปิดฝาอีกชั้นหนึ่ง

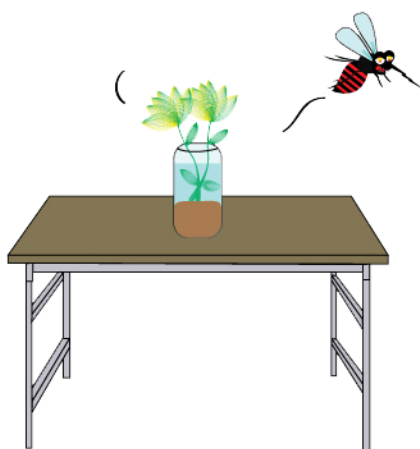
* จานรองขาตู้กับข้าว ต้องใส่เกลือ หรือน้ำส้มสายชู หรือผงซักฟอก หรือใส่น้ำเดือดทุก 7 วัน ใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ

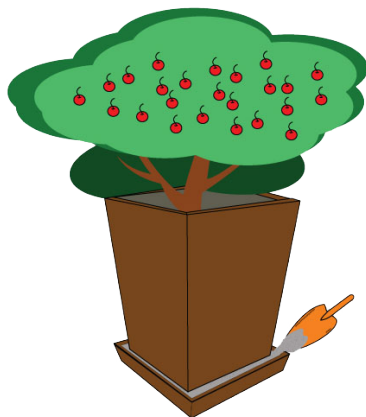
*** ภาชนะใส่น้ำในห้องน้ำ ตักลูกน้ำทิ้ง หรือทำความสะอาดบ่อยา หรือใส่ปลากินลูกน้ำ หรือใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ**

*** แจกันดอกไม้/ภาชนะใส่น้ำเลื้อย เปลี่ยนน้ำทุกสัปดาห์ หรือใช้สำลี กระดาษปิดปากแจกัน**

*** จานรองกระถางต้นไม้ เทน้ำทิ้งทุกสัปดาห์ หรือ ใส่ทรายจนเกือบเต็มจาน เพื่อดูดซับน้ำ**

*** บริเวณรอบบ้านเราตรงที่มีเศษภาชนะ/วัสดุ/ขยะ ถูกละเอียด ขยะพลาสติก ที่น้ำซังได้ ต้องกำจัดขยะหรือ ทำความสะอาดบริเวณบ้านทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง**

2. ข้างนอกบ้านเรา และที่สาธารณะ

เช่น วัด/มัสยิด/โบสถ์ โรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก

มีแหล่งเพาะลูกน้ำยุงลายในท้องน้ำท้องส้วมใส่ทรายกำจัด
ยุงลาย หรือใส่ปลากินลูกน้ำ รางระบายน้ำจากศาลาวัด
ที่อาบน้ำละหมาดจากมัสยิด อย่าให้เศษขยะอุดขวางน้ำไหล
อย่าให้น้ำขัง

ถ้ากำจัดแหล่งที่ลูกน้ำจะเกิดได้ทุกแห่ง จะเป็นการช่วย
ป้องกันและควบคุมโรคที่เกิดจากยุงชนิดอื่นๆ ได้อีกด้วย

หลุมน้ำขังรอบวัด โรงเรียน มัสยิด ก็เช่นกัน
ช่วยกันกลบกองขยะ ภาชนะแตกหักถุงใส่ขยะที่ไม่ได้
 มัดปากถุง **น้ำจะขังยุ่งจะไข่ต้องฝังกลบ ทำลายทิ้ง**
ให้หมด ถังเก็บน้ำในที่สาธารณะ ต้องช่วยกันดูแลปิดฝา
 ให้สนิท **เป็นแหล่งเพาะยุ่ง** ไปไม้ใหญ่น้อยในสวนรอบบ้าน
หมั่นเก็บกวาด เฝ้าทิ้งหรือเอาไปทำปุ๋ยคอก ฯลฯ
 ร่วมมือกันทำลายบ่อ ยุ่ง ฯ

ทำอย่างไรจึงจะควบคุม

โรคไข้เลือดออกได้สำเร็จ

ต้องเริ่มที่ตัวของเราก่อน ลงมือกำจัดแหล่ง
เพาะยุงในบ้านเราเองก่อน

ถ้าเราไม่ทำ ทุกคนในบ้านต้องเสี่ยง เสี่ยงทุก
วัน เพราะลูกน้ำกลายเป็นยุงทุกวัน กัดคนดูดเลือด
เป็นอาหารทุกวัน บินไปทุกที่ไปกัดใครก็ไม่รู้ที่เป็นโรค
แล้วถ้ามันมากัดเรา **แย่แน่ๆ**

ถ้าเราทำสม่ำเสมอ ลดความเสี่ยง ไม่ต้องถูก
ยุงกัด นั่นย่อมเป็นสำนึกที่ดีต่อชีวิตของเราเอง และ
ป้องกันทุกชีวิตของครอบครัวให้ปลอดภัย

อย่าให้บ้านของเราเอง หมูบ้านของเราได้ขึ้นชื่อว่า
เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคไข้เลือดออกนะ...จะบอกให้

ครอบครัวของเราเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ยังมีเพื่อนบ้านซึ่งรวมกันเป็นสังคมใหญ่มากกว่าครอบครัวเราคนเดียว ถ้าต้องการทำให้สังคมของเราเข้มแข็ง คนแข็งแรงอยู่เย็นเป็นสุข ไม่ถูกเบียดเบียนจากโรคไข้เลือดออก ซึ่งเราสามารถช่วยป้องกันได้ พวกเราจึงต้องร่วมมือทำด้วยกันเพื่อประโยชน์ของประชาคมของเรา

ดังนั้น ช้างนอกบ้านเราที่ยังเป็นแหล่งเพาะยุงลายตามบริเวณที่สาธารณะ ทุกคนเป็นเจ้าของ วัด มัสยิด โรงเรียนในชุมชน เราจึงควรไปชักชวนเพื่อนบ้านช่วยกันทำลายแหล่งเพาะยุงด้วยกัน **ทุกกลุ่ม** จึงควรให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้าน กรรมการ สมาชิก อบต. ของชุมชน หมู่บ้าน รวมทั้งร่วมมือกับ อสม. เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ต้องช่วยกันทำทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่องตลอดปี ทำจนเป็นกิจวัตร เป็นนิสัยที่ดี

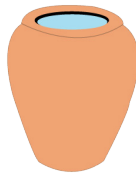
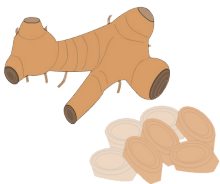
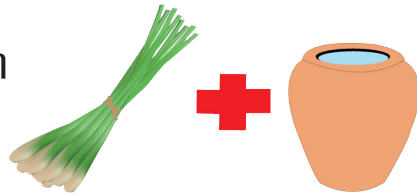
ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ที่ใช้ป้องกันและควบคุมการเกิดลูกน้ำขุยลาย

ตะไคร้ (แกง) 1 ต้น

ทุบใส่โอ่งน้ำ เปลี่ยนทุก

10 – 15 วัน

ข่า (แห้ง) 7 แว่น

ใส่ในโอ่งน้ำ เปลี่ยนทุก

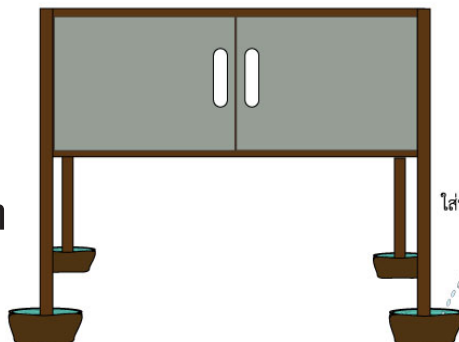
10 – 15 วัน

ชันผง หรือ

น้ำมันขี้ไล่

ใส่ในจานรองขา

ตู้แทนน้ำ

ใส่น้ำมันขี้ไล่ สามารถไล่ยุงได้

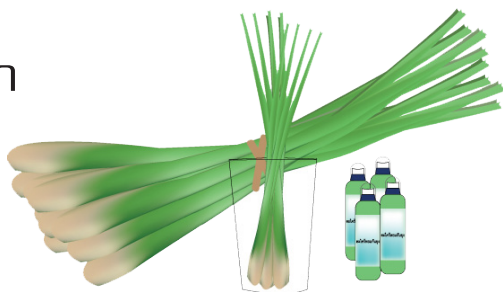

ปลากินลูกน้ำ ปลาตุต

เช่น ปลาน้ำ ปลาตุต
ปลากัด ปลาหางนกยูง

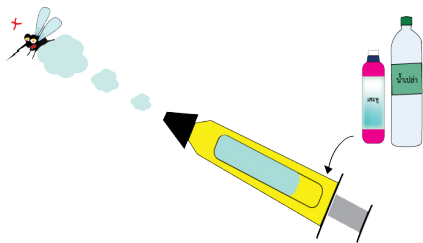
สะเดาผสมตะไคร้

ขนาด 1 ต่อ 1 ใส่ในน้ำ
พอท่วมวางไว้ให้
กลืนไล่ยุง

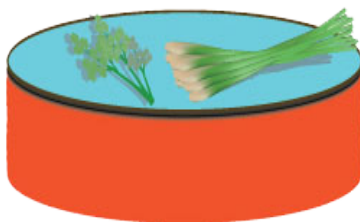
แชมพูผสมน้ำ

ขนาด 1 ต่อ 5 ส่วน
ใส่กระบอกฉีดให้ถูกยุง

ตะไคร้หอม

นำมาแปรรูปเป็นเทียน
หรือยาทาแก้คันยุงต่าง ๆ

ผิวสัมผัสแห้ง

จุดไฟไต้ยุง

ใช้ปี๊บบรรจุถ่านประมาณครึ่งปี๊บ

วางไว้มุมห้องตอนเย็น
สัก 3 – 4 ชั่วโมง
แล้วเอาผ้าคลุมปี๊บไว้
ตอนเข้านำปี๊บไปตากแดด
เพื่อฆ่ายุง

เขาทำอะไรจึงสำเร็จมาแล้ว

บ้านดอนงัว อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด ชาวบ้านเลี้ยงปลาทางนากุ้งทุกหลังคาเรือน และ อบต. ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและการพ่นหมอกควัน เพื่อฆ่ายุงลายตัวเต็มวัยในช่วงที่มีการเกิดโรค ด้วยความร่วมมือของชาวบ้าน ทุกคน และ อบต. เจ้าหน้าที่จากฝ่ายต่างๆ ปราบกฏว่า **ไม่มีผู้ป่วยเป็นไข้เลือดออกมาแล้ว 5 ปี**

เมื่อปี 2541 เกิดโรคไข้เลือดออกมากที่อำเภอลับแล
จังหวัดอุตรดิตถ์ แม้ว่าชาวบ้านจะช่วยกันกำจัดแหล่งเพาะ
 ลูกน้ำยุงลายในบ้าน และบริเวณสาธารณะของหมู่บ้านอย่าง
 เต็มที่แล้ว แต่ยุงลายก็ยังชุมเหมือนเดิมจากการ**สำรวจปัญหา**
อย่างจริงจังอีกครั้งก็พบต้นตอแหล่งเพาะลูกน้ำยุงลายว่า
 อยู่ในสวนทุเรียน รางสาตรอบหมู่บ้าน

ช่วงหน้าแล้งที่ผ่านมา ชาวสวนจะฝังโองดินใส่น้ำไว้ที่
 โคนต้นไม้ทุกต้น เพื่อเป็นการให้น้ำแบบประหยัดแก่ต้นไม้ โอง
 ดังกล่าวจึงเป็นแหล่งเพาะลูกน้ำเป็นอย่างดี เมื่อค้นพบสาเหตุ
 กันแล้ว ชาวบ้านได้นำผ้ามุ้งมาปิดปากโองไว้ทุกใบยุงก็ไม่ลงไปไข่
 น้ำก็ยังซึมระเหยไปเลี้ยงต้นไม้ได้ สวนก็ยังอยู่แต่ **ไข้เลือดออก**
ก็หมดไป

ภารกิจหลักของอาสาสมัครสาธารณสุข ในการแก้ไขปัญหาล้างเลือดออกของชุมชน

ป้องกันยุงกัด

กำจัดลูกน้ำ

ตามดูผู้ป่วย

ช่วยลดไข้เลือดออก

• ป้องกันยุงกัด

- ➡ แนะนำประชาชนถึงวิธีป้องกันยุง เช่น การ
ใช้ยากันยุง การใช้ยาทาากันยุง การฉีดพ่นสารเคมี
กำจัดยุงลายในเวลาที่เหมาะสม

• กำจัดลูกน้ำ

- ➡ ดูแลและกำจัดลูกน้ำยุงลายในบ้านตนเอง
- ➡ กระตุ้นเตือนเพื่อนบ้านและชุมชนให้กำจัด
ลูกน้ำอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์
- ➡ ตรวจสอบ / สุ่มสำรวจลูกน้ำในชุมชน

- ➡ แนะนำประชาชนให้รู้จักวิธีการที่ถูกต้องในการกำจัด/ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้าน และโดยวิธีทางกายภาพ
- ➡ (ปิด เปลี่ยน ปล่อย) แนะนำการใช้ปลากินลูกน้ำ และทรายกำจัดลูกน้ำยุงลายที่ถูกต้อง

• ตามดูผู้ป่วย

- ➡ ติดตามเฝ้าระวังและรายงานผู้ป่วยที่มีอาการไข้ ไม่ทราบสาเหตุ เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยเข้าสู่ระบบ การตรวจวินิจฉัยและการรักษาที่รวดเร็วถูกต้อง
- ➡ แนะนำการปฏิบัติตนให้แก่ผู้ป่วยที่มีอาการไข้ โดยให้นอนในมุ้งป้องกันยุงกัด เพื่อลดโอกาส การแพร่โรคในชุมชน

• ช่วยลดไข้เลือดออก

- ➡ กระตุ้นเตือนประชาชนให้ความร่วมมือใน การควบคุมโรคทั้งในกรณีปกติและในกรณีเกิด การระบาดในชุมชน
- ➡ ร่วมดำเนินการสำรวจและทำลายแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลายในชุมชน เพื่อให้เกิด การป้องกันโรคแก่ครัวเรือน

ชุมชน จะร่วมมือป้องกันและควบคุม โรคไข้เลือดออกได้อย่างไร

ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทั้งกลุ่มแกนนำ ผู้สนใจ ผู้นำชุมชน
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อสม. ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย
อสม. และ**กลุ่มแกนนำผู้สนใจ** ควรปรึกษาหารือ และ
ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ โดยสอดคล้องดูแลร่วมมือร่วมใจช่วย
กันคิดช่วยกันทำอย่างจริงจัง

ลงมือทำลายแหล่งเพาะลูกน้ำยุงลาย อย่างสม่ำเสมอ

- แจ้างแต่ละหมู่บ้านให้เอาใจใส่ ลงมือทำในบ้านของตนเองทุกสัปดาห์ แล้วจึงร่วมมือกันทำในแต่ละคุ้ม กลุ่ม ละแวก และที่สาธารณะอย่างต่อเนื่องตลอดปี โดย**ทำให้พื้นที่ที่เสี่ยงที่มียุงและลูกน้ำมากเป็นลำดับแรกเพื่อระวังไม่ให้เกิดโรค**
- ประสานงานและร่วมมือช่วยกันทำที่ วัด มัสยิด โรงเรียน ศูนย์เด็ก ฯลฯ เพื่อ ทำลายแหล่งเพาะลูกน้ำทุกสัปดาห์

- **ต้องดูแลและให้มีการดำเนินการทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่องตลอดปี เป็นการป้องกันไม่ให้มีลูกน้ำในวันข้างหน้าด้วย**

ติดตามผลงาน และวัดผลการทำงาน

- สำนวณลูกน้ำในบ้านตัวเองก่อนทุกสัปดาห์ ว่ายังมีหรือ
ไม่ **ถ้ามีให้กำจัดทันที**

- กลุ่มทำงาน กรรมการ ต้องไป**สำรวจลูกน้ำและกำจัด**
ในแต่ละคุ้ม ตามที่สาธารณะต่างๆ **ทุกเดือน**อย่างต่อเนื่อง
สม่ำเสมอ

- **การประเมินผลอย่างง่ายโดย อสม.** อาจสังเกตจาก
เด็กเล็กตอนไปเยี่ยมบ้านว่า มีตุ่มจากยุงกัดหรือไม่ **แค่พบเพียง
รายเดียวก็ถือว่าเสี่ยงแล้ว** ยิ่งพบมากหลายคนยิ่งแสดงว่ามียุง
ชุมมาก ต้องรีบทำลายแหล่งเพาะลูกน้ำ และยุงลายตามบ้าน
บริเวณนั้นเป็นพิเศษ

- กลุ่มทำงาน ควร**สรุปผลการดำเนินงาน**ในที่ประชุม
ของหมู่บ้าน ชุมชน และปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อนำมาคิด
ร่วมกัน **ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน**ครั้งต่อไป

เพราะเราช่วยกันกำจัดแหล่งเพาะลูกน้ำ

แหล่งสนับสนุน

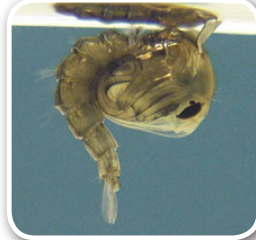
การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

- การให้ความรู้ การดูแลเบื้องต้น ➡ ศสมช.
- โปสเตอร์ คู่มือ การรักษาระดับต้น ➡ สถานีอนามัย/
ศูนย์บริหารการ
สาธารณสุข
- งบประมาณ เครื่องพ่นหมอกควัน ➡ อบต./อบจ./เทศบาล

5 ป. 1 ข ปราบลูกน้ำยุงลาย

เรื่องของยุงร้ายทำลายเล่ม...

“ไข่” ยุงลายที่แหว่งติดภาชนะเป็นปี น้ำท่วมถึงเพียงครึ่งชั่วโมง ก็สามารถแตกตัวเป็น “ลูกน้ำ” ว่ายน้ำเล่นดูไม่น่ากลัว จนกว่าจะเป็น “ตัวโม่ง” ที่ไม่ยอมกินอาหารและกลายเป็น “ยุง” ตัวร้าย ที่จ้องดูดเลือด...เลือด...เลือด...

ยุงทุกตัวต้องการน้ำหวานจากพืช

เพื่อการยังชีพ แต่ยุงเพศเมียเท่านั้นที่มีความ กระหายเลือด ด้วยเหตุผลในการขยายพันธุ์ เพราะเลือดคือแหล่งโปรตีนที่สำคัญ สำหรับการพัฒนาของไข่

“ถ้าคุณแน่ อย่าแพ้ยุงลาย”

ยุงที่เป็นพาหะนำโรคที่สำคัญในประเทศไทย

ยุงลาย (*Aedes*)

ยุงก้นปล่อง (*Anopheles*)

ยุงรำคาญ (*Culex*)

ยุงเสือ (*Mansonia*)

ยุงเป็นพาหะนำโรคกว่า 100 โรค

โดยที่หลายชนิดนั้นมีความร้ายแรงมากและเชื้อเหล่านั้นสามารถแพร่ได้ด้วยการกัดเพียงครั้งเดียว

คณะกรรมการจัดทำคู่มืออาสาสมัครชุมชน เรื่องโรคไข้เลือดออก

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมควบคุมโรค

รองอธิบดีกรมควบคุมโรค

ผู้อำนวยการสำนักโรคติดต่ออันตรายโดยแมลง

คณะผู้จัดทำ

พ.อ.นพ.ทวีศักดิ์ นพเกษตร

นายปัญญาวัฒน์ สันติเวช

นพ.บุญเลิศ คักดีชัยนานนท์

นายธนพล รัตนเศวตศักดิ์

น.ส.ปานใจ ผ่องจิตร

ดร.สีวิภา แสงธาราทิพย์

น.ส.ศรณีย์ จุฬาสรีกุล

นางมาลี สันทสกุล

นายโกศล บุญญาพินันท์

นายอนันต์ พระจันทร์ศรี

พิมพ์ที่ : ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

จำนวน : 10,000 เล่ม

ปีที่พิมพ์ : มีนาคม 2558

สำนักโรคติดต่อผ่านแมลง
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข